

ROCA, selecció dels NLL ~, i dels seus compostos i derivats

1) LA ROCA, poble del Sud del Rosselló, generalment distingit com *La Roca d'Albera*.

PRON. LOCAL: *lə rókə*, enq. de 1959, allí mateix.

MENCIONS ANT. 883: «in suburbio *Elenense*, fines --- ad *Illa Rocham* --- in *ipsa Rocha* --- molinar qui est in fluvio *Teco* ---» (Cohle. Moreau II, 213); 944: «in *ipsa Rocha* sive in villare *Torrentis*» (Mor. VII, 41); 967: *Ipsa Rocha*, junt amb Palaldà (Mor., i Alart, *Cart. Rouss.*, 25); 976: *ipsa Rocha* (Mor., veg. *El Voló*); 981: *Villa Roca*, Sanctus Felix in com. Rossilionensi (*Cat. Car.* II, 212.16, 18.20); 1265 (Alart, *Doc. Gé. Hi.*, 16). *La Rocha* en la Cròn. de Desclot (cap. 138); 1359: *Ça Rocha* (CoDoACA XII, 129); 1435: Sti. Felicis de *Rupe* (Alart, *Doc. Gé. Hi.*, 84).

2) LA ROCA, llog. de la vall de Camprodon, agre. a Vilallonga. Pron. loc.: *lə rókə*, a Camprodon (Casac. 1920); id. 1927 (exc. 105), 1935, 1957. Per al seu antic determinatiu *La Roca de Pelancà*, veg. *EntreDL* I, 122-125.

3) LA ROCA del Vallès. Pron. *lə rókə* (1924).

MENCIONS ANT. 953: «in Vallense, in te. de *Ipsa Roka*» (*Cart. St. Cu.* I, 31); 1022: Sant Sadurní de la Rocha (Mas, *NHBna.* IX, 187); S. XII: *ipsa Rocha* (*Anu. Bibl. d. Cat.* 1970, p. 37); 1359: *La Rocha*, Castell de *Ça Rocha* (CoDoACA XII, 8.9).

4) Quadra de *La Rocha*, 1359 (CoDoACA XII, 52), a la vegueria de Cervera = torrent de *La Roca*, te. Calonge de Segarra (Añoia, GGC).

5) *La Roca*, te. Alcalà de la Jovada (xxxiii, 134.4), despoblada morisc, cens de 1563 (*Encicl. Cat.* XII, 649).

Lloc comú de la toponímia romànica: eren antics castells roquers, igual a França, p. ex. els de les importants viles *La Roche-sur-Yon*, *La Roche-Canillac*, *Rochecomart*, *La Rochelle*; i els infinits *Rochefort*. It. *La Rocca*.

Entre els DERIV. té caràcter singular ROC, que en els Pirineus i les muntanyes al Nord del Montseny té caràcter més aviat augmentatiu, de gros penyal isolat, muntanyenc (a diferència del cat. comú *roc* 'pedra no gaire gran').

Roc d'Aude, 2377 alt., pic al peu del qual neix el riu Aude, entre Montlluís i Formiguera de Capcir (c. a. 1930, exc. 172). *Roc del Frare*, prop de Prats de Molló, entre aquesta vila i el Coll d'Ares; sobre el qual i la llegenda d'un frare de Sta. Magdalena que hi havia fet penitència, poema del Canonge Noher i Peprats (*Bu. Soc. Agr.* 1886); *Roc de Fraussa* (veg. art. *Fraussa*, supra); *Roc del Baïlle*, dalt de Castellar de N'Hug, cap a *La Tuta*, camí del *Puigllançada* (exc. des. 1922); *Roc Alt del Verd*, cim culminant de la *Serra del Verd*, entre Gósol i Tuixén (xxxviii, 43.20). I altres en els Pirineus, sobretot de la banda Est: *Roc del Tabal*, *Camp del Roc* etc. Cap al Sud aquest NL genèric no ultrapassa la latitud del Montseny: *Roc de la*

Penitenta, entre Sta. Fe i Gualba; *Roc de la Guàrdia*, al costat de *Puigsagordi*, entre Centelles i Collsuspina, 1924 (exc. 33).

5) *Compostos*. Distingits amb majúscules (A), (B), (C) etc.

A) *Rocabarretina*, pujol rocós, damunt Amer (XLIV, 86), amb curiosa comparació de forma. Oït «pujant a R~». Potser de *Roca-vetarrina* 'roca de franges o sécs', 'veta-segat' (amb metàtesi *t-ř > ř-t*); cf. *Mont-cent* (pall.) < MONTEM-CINCTUM.

B) ROCA-BERNADA, a la Costa Brava, que troba en vells docs. Girbal (*Noticias Hist. de Tossa* 1896, p. 230). Però a desgrat d'aquesta grafia *Be-*, no crec que vingui del NP, sinó que deu estar per *R. Baranada* 'voltada d'un rotlló d'escarpats', tal com *Carall* (*Cavall*) *Barnat*, *Penyal-Barnat* (veg. *DECat* II, 556a 27-38), i per a l'acc. i origen de *barana*: I, 826-8.

Rocabertí, V. *Bertí* *Rocabruna*, V. *Bru* (vol. III, 124b18-30).

C) ROCACOLOM, cim penyalós entre les valls pirinenques de Mentet (Cfl., xxiv, 33.9) i Concròs (afl. esq. de l'alt Ter, al N. de Setcases; cf. *CATorras, Pir. Cat.*, vol. de *Camprodon*). Ja en doc. de 1382, relatiu a Prats de Molló: «a *Roqua Coloms*» (*InvLC*, s. v. *roca*). Tal com *Puig-palom* o *-palom* del Ripollès, alludeix als tudons o coloms silvestres que hi nien i aterren en el curs de llurs volades (provenen de *COLUMBUM* o *PALUMBUM* genitiu plural).

D) ROCACORBA. 1) Santuari edificat damunt un penyal balmat, al cim de la gran serra d'aquest nom, en el Gironès, al NO. de Girona, te. Canet d'Adri, prop de la ratlla de la Vall de Llémèna. Pron. *rókə-kórbə*, a Girona: Casac. 1920; i jo, 1925, 1964, 1968, 1970 etc., a totes dues valls (exc. 50) (XLIV, 93, 115, 117, 105, 108, 109).

MENCIONS ANT. 1065: «valle *Lemine* --- usque ad *rocham* que est term. *parochiae* Sti. Martini --- (juxta) rivos *Lemina* et *Tornavels*, subtus *Rocha curva* ---» (Villan., *Vi. Lit.* XII, 307; i *Alsus, Nom.*, 210); 1161: reg. Sta. Maria de *Rocacorva* (*BABL* IV, 188); 1262: «A. G. de Cartiliano --- castro de *Rocha corba*» (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 505). Cf. Ll. G. Constans, *Docs. Mediev. sobre el castillo de R.-C.* (*An. Ins. Est. Gerundenses* VIII, 1953, 251 ss.).

2) A Andorra: «puig de la Penya, o *Roca corba*» (Anyós, a. 1838, *Relació de la Vall d'Andorra*, pp. 17 i 138).

3) Uns molins prop de Poblet: a. 1204: *Rocha Corba*; 1206: «*molendinis de Roca-curba*» (*Cart. de Poblet*, pp. 150 i 209).

E) ROCACRESPA, ant. «quadra», com. de Garraf, en te. de Cubelles (IGC); 1359: *Rocha Crespa* (CoDoACA XII, 28).

F) ROCAFARIGOLA, mas a la Plana de Vic, te. Taradell, en el camí de Vic a Puig-l'Agulla (oït *rókə*-